

Kommerciel lomviefangst i Grønland 1990 - 96

Sidste eksemplar
Må ikke fjernes

Titel: Kommerciel lomviefangst i Grønland 1990 - 96

Forfatter: Alex Sand Frich

Serie: Teknisk rapport nr. 3, Februar 1997

Udgiver: Pinngortitaleriffik, Grønlands Naturinstitut

Forsidefoto: De indhandlede lomvier sælges i butikker rundt omkring i landet, her hos KNI i Nuuk.
Fotograf: Per Hangaard

ISBN: 87-90024-20-6

ISSN: 1397-3657

Rekvireres hos: Pinngortitaleriffik
Grønlands Naturinstitut
Postboks 570
3900 Nuuk
Tlf. (+299) 2 10 95
Fax. (+299) 2 59 57

Kommerciel lomviefangst i Grønland 1990 - 96

**af
Alex Sand Frich**

**Teknisk rapport nr. 3, Februar 1997
Pinngortitaleriffik, Grønlands Naturinstitut**

Eqikkaaneq

Aningaasarsiuutigalugu appanniarneq (tunisineq) tamatumunnga atatillugu isumaqarpoq appattat ilaat killeqartut, Naalakkersuisut immikkut akuersissuteqarnerisigut, suliffeqarfimmit pisiarior-torneqarsinnaasut nunatsinni allani piniarneqarfiginngisaanni niuertarfinnut agguanneqartus-sangorlugit taakkunanilu tuniniarneqartussangorlugit. Appattarineqartut allat tamarmik taa-maallaat kommunimi najugaqarfigisami kalaalimineerniarfimmi tuniniarneqarsinnaapput ima-luunniit nammineq nerisassatut atorneqarsinnaallutik. Aningaasarsiuutigalugu tunisisarneq taa-maalilluni aammattaaq nalinginnaasumik appanniarnermut annertusisitsisutut isigineqarsinnaa-voq.

Matumani suliniutikkut siunertarineqarpoq Kalaallit Nunaata Kujataani Avannaanilu ukiuu-nerani appattarineqartut immikkoortortanut ukiumikkullu katitigaanerisa misissorneqarnissaat aamma immikkut aningaasarsiuutigalugu appanniarnerp misissorneqarnissaa, Kalaallit Nunaanni appanik isumalluutit iluaqutigineqarnerannik ingerlaavartumik nakkutilliinermut atortoqaller-nerup pilersinneqarneranut atatillugu. Taamatut sulineq Danmarkimi Issittumi Avatangiisinut Pilersaarusiortarfimmit (Danmarks Arktiske Miljøprogram) "MIKA"-mit, Avatangiisinut Nu-kissiuuteqarnermullu Ministeriaqarfiup (Miljø- og Energiministeriet) ataaniittumit, kalaal-it/qallunaat ukiumut marlunnut ataatsimut suliniutaannut: *Kalaallit Nunaanni timmissanik imar-miunik nalunaarsuineq ingerlatsinerlumut (Monitering og forvaltning af Grønlands havfugle-ressourcer)* ilanngullugu aningaasalersorneqarpoq.

1990-imi Illoqqortoormiut kommunianni appat 1.250-it tunineqarnissaannut akuersissuteqarto-qarpoq. 1990-imiit Kalaallit Nunaata Kitaani Qeqertarsuup Tunuata kujataani ukiuunerani aniq-gaasarsiuutigalugu tunisinissamut taamaallaat akuersissuteqartoqartarpoq. Immikkoortortanut katitigaanerinik misissuinerit takutippaat Issittup appai *Uria lomvia* pisat 99,9 %-iisa missari-gaat, Imarpiup appai *Uria aalge* 0,1 %-iisa missaanniillutik. Piffissami 1990-imiit 96-imut ikin-nerpaamik appat 127.588-it aningaasarsiuutigalugit tunineqarsimapput, tassami Kalaallit Nunaata Kitaani piniagaaffianni ataatsimi amerlanerpaamik appat 25.000-it tunisaanissaannut akuersis-suteqartoqartarmat. Taamaalilluni aningaasarsiuutigalugu appattarineqartut 1990-ikkut affaanni siullermi 1980-ikkut affaannut kingullermut naleqqiullugu pingajorarterutaata missaanik ikileri-arput. Tamatumunnga peqatigitillugu aasaanerani tunisineq unissimavoq taamatullu ukiuunerani Kalaallit Nunaata Kitaani tunisineq annertunerujartuinnartumik Nuup kujataaniittuni pisalersi-malluni.

Kalaallit Nunaata Kitaani Sisimiut kommuniata kujataani piffissami 27. oktober 1995-imiit 15. januar 1996-imut appat 21.763-it tunineqarsimapput. Ukioqassutsimikkut katitigaanerinik misis-suinerit takutippaat Kalaallit Nunaata Kitaani Paamiut kommunianni kujasinnerusumilu appat tunineqartut 10 %-ii ataallugit inersimasuusut (ataatsimik ukioqalereersimasut) Maniitsulli kommuniani pisarineqartut 30 %-iisa missaat appaallutik inersimasut. Tamanna isumaqarpoq paasisat 1988/89-imi ukiukkut taamatut misissuisimanernut naapertuuttuusut; taamaattorli Ma-niitsup kommuniani inersimasunik appattarineqartut januar 1989-imut naleqqiullugu januar 1996-imi ikinnerusimallutik.

Appaqarfiusuni aningaasarsiuutigalugu appattarineqartut sunniutaat Kalaallit Nunaata Kujataani annikitsuinnartut nalilerneqarput, nunap sinnerani ataatsimut isigalugu appattarineqartut sunniu-taannut sanilliullugu, tassami appanik arlaannisanik pisat appanit inersimasunit appanut ikiliar-tuutaannginnerusutut isigineqarmata.

Ataatsimut naliliineq tassaavoq aningaasarsiutigalugu tunisisarneq Kalaallit Nunaata Kujataani pisartussatut inissinniarneqartuassasoq aamma pingaartumik Kalaallit Nunaata Kitaata kujasis-sortaani allani tunisisoqartalissappat tunisineq piffissami aallaaniarfiusumi sapinngisamik siusis-sukkut ingerlanneqartariaqartoq.

Tamatumunnga peqatigitillugu kaammattuutigineqarpoq appat aningaasarsiutigalugu tunisat siu-nissami ingerlatsinermut iluaqutigalugit atorneqassasut isumalluutit annertunerpaamik iluaquti-gineqarnissaat anguniarlugu, assersuutigalugu appat Kalaallit Nunaata Kujataaneersut sumiif-finnut appat aallaaniarnikkut ajoqutissarsiffiginerusartagaannut nassiussuunneqartarsinnaallutik. Taamatuttaaq tunisinikkut sumiiffiit ilaanni innuttaasunut piniarnermik killilersuinikkut iliuuse-qarnissat annikillisinneqarsinnaapput.

Resumé

Kommerciel lomviefangst (indhandling) betyder i denne sammenhæng, at en begrænset del af lomviefangsten, efter særlig tilladelse fra Landsstyret, kan opkøbes af virksomheder til distribution og salg i butikker i andre dele af landet end der hvor fangsten er foregået. Al anden lomviefangst må kun sælges på brættet i bopælskommunen eller anvendes i den private husholdning. Den kommercielle indhandling kan dermed også betragtes som en forøgelse af den normale lomviefangst.

Formålet med dette projekt er dels at undersøge arts- og alderssammensætningen i lomviefangsterne i Syd- og Vestgrønland i vinterhalvåret, dels at foretage en særskilt undersøgelse af den kommercielle lomviefangst, som led i etableringen af et system til en regelmæssig overvågning af udnyttelsen af lomvie-ressourcen i Grønland. Projektet er finansieret under Danmarks Arktiske Miljøprogram "MIKA", Miljø- og Energiministeriet, som led i et 2-årigt grønlandsk/dansk projekt: *Monitering og forvaltning af Grønlands havfugle-ressourcer.*

I 1990 blev der givet tilladelse til indhandling af 1.250 lomvier i Ittoqqortoormiit kommune. Siden 1990 er der kun givet tilladelse til kommerciel indhandling i Vestgrønland syd for Diskobugten i vinterhalvåret. Undersøgelser af artssammensætningen viser, at Polarlomvie *Uria lomvia* udgør ca. 99,9% af fangsterne, mens Atlantisk lomvie *Uria aalge* udgør ca. 0,1%. I perioden 1990-96 blev der mindst indhandlet 127.588 lomvier til kommercielle formål, idet der blev givet tilladelse til indhandling af højst 25.000 lomvier pr. sæson i Vestgrønland. Dermed er den kommercielle lomviefangst i første halvdel af 1990'erne reduceret med ca. 1/3 i forhold til sidste halvdel af 1980'erne. Indhandling i sommerhalvåret er samtidig ophørt, ligesom indhandlingen i vinterhalvåret i Vestgrønland i stigende grad er henlagt til områderne syd for Nuuk.

Indenfor perioden 27. oktober 1995 - 15. januar 1996 blev der indhandlet 21.763 lomvier i Vestgrønland syd for Sisimiut kommune. Undersøgelser af aldersfordelingen viser, at under 10% af de indhandlede lomvier i Paamiut kommune og sydpå i Vestgrønland var voksne fugle (over et år gamle), mens ca. 30% af fangsterne i Maniitsoq kommune var voksne lomvier. Det betyder, at resultaterne er overensstemmende med en tilsvarende undersøgelse i vinteren 1988/89; dog er andelen af voksne lomvier i fangsterne i Maniitsoq kommune lavere i januar 1996 end i januar 1989.

Effekten af den kommercielle lomviefangst på bestandene vurderes til at være relativ lav i Sydgrønland, set i forhold til effekten af lomviefangsten generelt i resten af landet, idet fangst af unge lomvier fremfor voksne lomvier anses for at belaste bestandene mindst.

Den samlede vurdering er, at den kommercielle indhandling fortsat bør søges henlagt til Sydgrønland, og især hvis der etableres indhandling i andre dele af Sydvestgrønland, bør indhandlingen foregå så tidligt i jagtsæsonen som muligt.

Det anbefales samtidig, at kommercielt indhandlede lomvier fremover anvendes som et aktivt forvaltningsredskab for at opnå en mere optimal udnyttelse af ressourcen, hvor lomvier fra Sydgrønland f.eks. kan distribueres til områder hvor bestandene dårligere tåler en jagtlig udnyttelse. Indhandlingen kan dermed også mindske følgerne af fangstbegrænsende foranstaltninger for befolkningen i visse områder.

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	Side	2
2. Metoder & materiale		4
2.1 Omfanget af den kommercielle lomviefangst i perioden 1990-96		4
2.2 Artsfordelingen i lomviefangsten i Syd- og Vestgrønland i vinteren 1995/96		4
2.3 Aldersfordelingen i lomviefangsten i Syd- og Vestgrønland i vinteren 1995/96		4
2.4 Indsamling af materialet		5
3. Resultater & diskussion		6
3.1 Grundlaget for kommerciel udnyttelse af lomvie-ressourcen		6
3.2 Kommerciel indhandling af lomvier i perioden 1990-96		6
3.3 Artsfordelingen i lomviefangsten i Syd- og Vestgrønland i vinteren 1995/96		8
3.4 Kommerciel indhandling af lomvier i Syd- og Vestgrønland i vinteren 1995/96		9
3.5 Aldersfordelingen i lomviefangsten i Syd- og Vestgrønland i vinteren 1995/96		10
3.6 Effekten af den kommercielle lomviefangst i vinteren 1995/96		11
3.7 Sammenfatning		12
Litteraturliste		13

Bilag: Antal aldersbestemte polarlomvier og andelen af ungfugle fra den kommercielle indhandling fordelt på bygder og uger (1 side).

1. Indledning

På baggrund af jagtbevis- og fangstregistreringssystemet i Grønland er der påbegyndt en regelmæssig overvågning af lomviefangsten (Frich, 1997a). I forbindelse med overvågning af lomviefangsten anbefales det, at der samtidig foretages en særskilt overvågning af den kommercielle lomviefangst. Desuden anbefales det, at der foretages andre undersøgelser af fangsterne som kan medvirke til at styrke forvaltningsgrundlaget, idet effekten af fangsterne i vinterhalvåret primært kan vurderes ud fra alderssammensætningen i fangsterne (Frich, 1997a).

I Vestgrønland fanges der i vinterhalvåret i Vestgrønland polarlomvier fra både norske, grønlandske og canadiske bestande, omend andelen af fugle fra de forskellige bestande er dårligt kendt (Frich, 1997a). En meget stor andel af lomvierne i Sydgrønland om vinteren menes dog at stamme fra norske bestande på Svalbard (Kampp, 1988), og disse bestande er formentlig nogenlunde stabile eller lokalt i fremgang (Isaksen & Bakken, 1995).

På grund af lomviens langsomme reproduktion anses det for mest hensigtsmæssigt at der fanges unge lomvier fremfor voksne potentielle ynglefugle, idet bl.a. den naturlige dødelighed er størst blandt ungfuglene (Kampp et al., 1990). Lomvierne optræder imidlertid i forskellige egne af landet på forskellige årstider, ligesom aldersfordelingen i lomviefangsterne ændrer sig over året (Falk & Durinck, 1992; Frich, 1997a). I området fra Diskobugten og nordpå i Vestgrønland, samt i Østgrønland, optræder lomvierne stort set kun i sommerhalvåret, og fangsterne dér menes overvejende at ramme voksne potentielle grønlandske ynglefugle. Derimod menes lomviefangsterne i Syd- og Vestgrønland i vinterhalvåret overvejende at ramme ungfugle (især før nytår) fra bl.a. Svalbard (Falk & Durinck, 1992; Kampp, 1988). Dermed er mulighederne for en optimal udnyttelse (fangst af ungfugle) meget forskellig i forskellige egne af landet. Det betyder bl.a., at fangst af f.eks. 25.000 lomvier i vinterhalvåret i Sydgrønland er langt mindre skadelig for de grønlandske ynglebestande end fangst af et tilsvarende antal lomvier i sommerhalvåret i Grønland generelt (Kampp et al., 1990).

Som led i et 2-årigt fælles grønlandsk/dansk projekt: *Monitering og forvaltning af Grønlands havfugle-ressourcer*, finansieret under MIKA, Miljø- og Energiministeriet beskriver denne rapport resultaterne af:

- en undersøgelse af omfanget af den kommercielle indhandling i bygder og yderdistrikter i perioden 1990-96.
- en undersøgelse af fordelingen mellem polarlomvier og atlantiske lomvier i fangsten, samt aldersfordelingen i fangsten i Vestgrønland i vinteren 1995/96, idet
- der også gives en samlet vurdering af effekten af den kommercielle lomviefangst på bestandene.

Tak

En stor tak til de ansatte i Royal Greenland såvel centralt i Nuuk som på indhandlingsstederne i bygder og yderdistriker, samt Arsuk Fishing i Paamiut kommune for indsamling af biologisk materiale. For assistance ved de praktiske undersøgelser takkes Kirsten Rydahl Nielsen og Lise Dinesen-Hansen, Grønlands Naturinstitut. Mads Peter Heide-Jørgensen og Peter Nielsen, begge Grønlands Naturinstitut, samt Knud Falk, Ornis Consult, Bjørn Rosing og Henrik Nielsen, begge Direktoratet for Fangst, Fiskeri og Landbrug, takkes for kommentarer til rapporten.

2. Metoder & materialer

2.1 Omfanget af den kommercielle lomviefangst i perioden 1990-96

Oplysninger om den kommercielle lomviefangst er indhentet fra Arsuk Fishing (mundtligt), Royal Greenland samt Direktoratet for Fangst, Fiskeri og Landbrug. Oplysningerne fra 1990 og 91 er formentlig ufuldstændige. I 1990 blev der givet tilladelse til kommerciel indhandling af 1.250 lomvier i Ittoqqortoormiit kommune om sommeren. Siden 1990 er der kun givet tilladelse til kommerciel indhandling i vinterhalvåret i Vestgrønland syd for Diskobugten og da af højst 25.000 lomvier pr. jagtsæson, i modsætning til tidligere år, hvor der også forekom indhandling i sommerhalvåret i Nordvestgrønland (Falk & Durinck, 1992; Kampp et al., 1994).

På baggrund af ansøgninger fra kommunalbestyrelser i Syd- og Vestgrønland i 1995 gav Landsstyret tilladelse til kommerciel indhandling af 25.000 lomvier i bygder og yderdistrikter i vinteren 1995/96. Tilladelserne blev givet den 27. oktober 1995 hvori det blev præciseret, at indhandlingen skulle ophøre inden den 15. januar 1996. Kvoten blev derpå fordelt med 6.500 til bygder i Maniitsoq kommune, 5.000 til bygder i Paamiut kommune, mens de resterende 13.500 skulle fordeles i bygder og yderdistrikter i Sydgrønland. En betingelse for tilladelserne var, at der blev indsamlet biologisk materiale på de enkelte indhandlingssteder således at arts- og aldersfordelingen i lomviefangsten kunne undersøges, og effekten af den kommercielle fangst vurderes.

2.2 Artsfordelingen i lomviefangsten i Syd- og Vestgrønland i vinteren 1995/96

For at undersøge fordelingen af henholdsvis polarlomvier og atlantiske lomvier i fangsten blev der indsamlet lomviehoveder fra Maniitsoq, Paamiut, Qaqortoq og Nanortalik kommuner i forbindelse med den kommercielle indhandling, ligesom artsfordelingen af lomvier udbudt til salg på lokale markeder (bræt) i Nuuk blev undersøgt i vinteren 1995/96. De to arter blev adskilt ved at atlantisk lomvie har længere og slankere næb set i forhold til polarlomvien, mangler polarlomviens lyse streg langs næbbet, samt forskellige dragtkarakterer på øredækfjerne (Cramp, 1985).

2.3 Aldersfordelingen i lomviefangsten i Syd- og Vestgrønland i vinteren 1995/96

For at undersøge aldersfordelingen af polarlomvier i fangsten blev der indsamlet højrevinger fra lomvier i Maniitsoq, Paamiut, Qaqortoq og Nanortalik kommuner i forbindelse med den kommercielle indhandling. Aldersbestemmelse er foretaget ud fra overvingens arm- og hånddækfjer, hvorved fugle under 1 år (unge) er adskilt fra fugle ældre end 1 år gamle (voksne). En forudsætning for at anvende metoden er, at vingerne er tørre. Voksne lomvier har ensfarvede sortagtige overvingedækfjer i modsætning til ungfuglene der (i kontrast til en iøvrigt sortagtig overvinge) har lysere brunlige hånddækfjer ligesom et varierende antal af de yderste store armdækfjer er brunlige og i reglen lidt kortere end de sortagtige inderste store armdækfjer (Elliot & Gaston, 1986).

2.4 Indsamling af materialet

Indhandling og indsamling af lomviehoveder og -vinger blev koordineret af Royal Greenland og Arsuk Fishing. Hoveder og vinger blev i de fleste tilfælde fremsendt i papkasser (ca. 70 x 50 x 20 cm) som frysegods og mærket med bygdenavn og ugenummer; dog var en mindre del af det fremsendte materiale ikke mærket, hvilket betød, at materialet ikke kunne anvendes til undersøgelsen.

Den optimale emballering var hoveder og vinger i hver sin papkasse, lagdelt og med plastik imellem hvert lag, idet overvingedækfjerne derved forblev intakte til aldersbestemmelse.

3. Resultater & diskussion

I årene 1990-96 er der samlet indhandlet mindst 127.588 lomvier i hele Grønland. I perioden 27. oktober 1995 - 15. januar 1996 blev der indhandlet 21.763 lomvier ud af en samlet tildelt kvote på 25.000. I alt blev 8.954 af disse lomvier artsbestemt og heraf var 7 atlantiske lomvier. Af de indhandlede lomvier i vinteren 1995/96 blev 3.423 aldersbestemt, og heraf var 478 mere end 1 år gamle (voksne).

3.1 Grundlaget for kommerciel udnyttelse af lomvie-ressourcen

Kommerciel udnyttelse (erhvervsmæssig handel, produktion og nedfrysning) af lomvier er som hovedregel forbudt i Grønland. Dog kan Landsstyret ifølge Hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 29 af 19. september 1989 om fredning af fugle i Grønland give tilladelse til en begrænset erhvervsmæssig produktion i bygder og yderdistrikter efter ansøgning fra kommunalbestyrelser. Formålet med indhandlingen er at øge indtjenings- og beskæftigelsesmulighederne i disse områder, idet bygdebefolkningen normalt ikke har mulighed for at sælge deres fangst af lomvier, i modsætningen til erhvervsjægerne i de større byer, der kan omsætte fangsten på lokale markeder (bræt). Ifølge Direktoratet for Fangst, Fiskeri og Landbrug (DFFL), der administrerer udnyttelsen af de levende ressourcer, har den kommercielle indhandling af lomvier ingen regulerende effekt og har aldrig haft det, og derfor kan den kommerciel indhandling ifølge DFFL nærmest betragtes som en offentligt anerkendt forøgelse af den normale lomviefangst (DFFL in litt.).

3.2 Kommerciel indhandling af lomvier i perioden 1990-96

I 1990 blev der givet tilladelse til indhandling af 1.250 lomvier i Ittoqqortoormiit kommune i sommerhalvåret. Året efter blev der meddelt afslag på en tilsvarende ansøgning, og siden er der ikke givet tilladelse til kommerciel indhandling i sommerhalvåret i Grønland. Siden vinteren 1990/91 er der hvert år givet tilladelse til indhandling af lomvier, og da kun syd for Diskobugten i Vestgrønland indenfor vinterjagtsæsonen (16. oktober - 14. marts). I vinteren 1991/92 blev der givet tilladelse til indhandling af 23.000 lomvier indenfor perioden 1. november - 31. december. På grund af vanskeligheder i forbindelse med udnyttelse af de tildelte lomviekvoter i de forskellige kommuner blev indhandlingsperioden forlænget med 1½ måned, således at indhandlingen i sæsonen 91/92 ophørte 15. februar. I de efterfølgende år er der hver vinter givet tilladelse til indhandling af 25.000 lomvier, idet indhandlingen hvert år er stoppet senest 15. januar (tabel 1). Kvoterne er løbende blevet genfordelt i de enkelte jagtsæsoner i de tilfælde hvor der lokalt har været vanskeligheder i forbindelse med etablering af indhandlingen, eller vejrforholdene har vanskeliggjort fangst af lomvierne.

Mindst halvdelen af indhandlingskvoterne er alle årene tildelt bygder og yderdistrikter i Sydvestgrønland syd for Nuuk (tabel 1). Indtil 1994 forekom den største andel af indhandlingen imidlertid i Nuuk, Maniitsoq og Kangaatsiaq kommuner (tabel 2), idet indhandlingen i Kangaatsiaq kommune indenfor perioden 1990-93 dog foregik uden tilladelse. Udover de ulovlige indhandlinger af mere end 20.000 lomvier i Kangaatsiaq kommune i 1990'erne er der også enkelte tilfælde af overskridelser (omend af et meget lille antal lomvier) af indhandlingskvoterne i Paamiut og Nuuk kommuner, samt i Østgrønland.

Tabel 1:

Oversigt over tilladelser til indhandling af lomvier i bygder og yderdistrikter indenfor perioden 1990-96 (efter genfordeling af kvoterne)

Kommune	Sommer	Indhandlingstilladelser i vinterjagtsæsonen					
	1990	1991/92	1992/93	1993/94	1994/95	1995/96	Total
Kangaatsiaq		0	0	0 ¹	0	0	0
Maniitsoq		0	2600	12000	6500	6500	27600
Nuuk		5000	600	0	5000	0	10600
Paamiut		5000	6000	3500	5000	5000	24500
Qaqortoq		8000	8000	2500	8500	13500	60300
Nanortalik		5000	7800	7000			
Ittoqqortoormiit	1250	0	0	0	0	0	0
Total		23000	25000	25000	25000	25000	123000

¹ Kangaatsiaq blev tildelt en kvote på 2.500 lomvier i vinteren 1993/94 som senere blev inddraget igen, idet kvoten ikke blev udnyttet.

Kilde: Direktoratet for Fangst, Fiskeri og Landbrug. Oplysninger fra vinteren 1990/91 er formentlig ufuldstændige.

Tabel 2:

Oversigt over indhandlede lomvier i bygder og yderdistrikter i de enkelte kommuner indenfor perioden 1990-96.

Kommune\Årstal	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	Total
Kangaatsiaq	4343	104	2466	13899	0	0	0	20812
Maniitsoq			507	13312	6185	1891	5.219	27114
Nuuk			7175	2463	4431	0	0	14069
Paamiut		2156	6227	3848	5000	5146	0	22377
Qaqortoq			6000	2030	0	2681	125	10836
Nanortalik		23	7230	9507	6703	3204	5212	31879
Tasiilaq			26	0	119	0	0	145
Ittoqqortoormiit	348		0	0	8	0	0	356
Total	4691	2283	29631	45059	22446	12922	10556	127588

Data i både 1990 og 1991 er muligvis ufuldstændige, idet der var indhandlet ca. 10.000 ved årsskiftet 1991/92.

Kilder: Royal Greenland, status 26. august 1996; Arsuk Fishing, samt Direktoratet for Fangst, Fiskeri og Landbrug.

I perioden 1992-96 er der i gennemsnit indhandlet ca. 30.000 lomvier pr. år, idet data fra 1992 og 1996 samlet er regnet som ét år (1 jagtsæson). Oplysningerne fra 1990 og 91 er formentlig ufuldstændige, og derfor udeladt af beregningen af gennemsnittet i 1990'erne. Ses der bort fra de ulovlige indhandlinger i Kangaatsiaq er der i gennemsnit indhandlet ca. 26.000 pr. år, og dermed svarer den samlede indhandling indenfor perioden 1990-96 formentlig nogenlunde til de givne tilladelser pr. jagtsæson (se tabel 1). En helt nøjagtig opgørelse af indhandlingen i første halvdel af 1990'erne er dog ikke mulig, idet registreringerne er mangelfulde, ligesom en sammenligning mellem givne indhandlingstilladelser og indhandlede lomvier er vanskelig, idet indhandlingstilladelserne strækker sig over to kalenderår (vinterjagtsæsonen), mens den overvejende del af indhandlingsstatistikken er tilgængelig pr. kalenderår.

I perioden 1985-89 udgjorde den gennemsnitlige indhandling pr. jagtsæson ca. 48.000 lomvier (Falk & Durinck, 1992). Det betyder, at den gennemsnitlige indhandling pr. år i første halvdel af 90'erne er reduceret med ca. 1/3 set i forhold til sidste halvdel af 80'erne. Den kommercielle indhandling af lomvier er dermed reduceret betydeligt i de seneste 5-6 år, ligesom indhandlingen i vinterhalvåret nu i stigende grad bliver henlagt til Sydgrønland syd for Nuuk, og indhandling i sommerhalvåret er ophørt i 1990.

3.3 Artsfordeling i lomviefangsten i Syd- og Vestgrønland i vinteren 1995/96

Resultaterne viser, at ca. 1 % af de lomvier som fanges i Vestgrønland om vinteren er atlantiske lomvier (tabel 3). Dette er stort set i overensstemmelse med en tilsvarende undersøgelse i vinteren 1988/89 hvor der blev fundet 7 atlantiske lomvier ud af 6.331 artsbestemte lomvier. Dog blev der dengang fundet 4 atlantiske lomvier i Maniitsoq kommune ud af 439 undersøgte lomvier svarende til 1% (Falk & Durinck, 1990).

Tabel 3:

Antal artsbestemte lomvier fordelt på henholdsvis polarlomvier og atlantiske lomvier i Syd- og Vestgrønland i vinteren 1995/96.

Område (kommune)	Antal polarlomvier	Antal atlantiske lomvier
Nanortalik	4.150	1 (januar)
Qaqortoq	2.773	0
Paamiut	1.003	2 (december)
Nuuk	> 5.000 ¹	3 (februar, marts)
Maniitsoq	3.082	4 (januar)
Total	> 13.954	10

¹minimums tal på baggrund af mere end 20.000 optalte lomvier på brættet i Nuuk.

Atlantisk lomvie er kun kendt som ynglefugl i 3 kolonier i Syd- og Vestgrønland og bestanden er senest estimeret til 1.500-2.000 individer (Boertmann et al., 1996). Den grønlandske ynglebestand af atlantisk lomvie er dermed lille, også set i forhold til ynglebestanden af polarlomvier i Syd- og Vestgrønland, omend den overvejende del af den grønlandske bestand af polarlomvier dog yngler nord for Diskobugten i Vestgrønland (Kampp et al., 1994). Sammenholdt med den rapporterede fangst af lomvier i 1993 (Frich, 1997a) og resultaterne af denne undersøgelse af artssammensætningen i fangsterne er det sandsynligt, at der fanges i størrelsesordenen 200 atlantiske lomvier i Vestgrønland pr. år, omend lomviefangstens samlede størrelse dog er behæftet med nogen usikkerhed (Frich, 1997a). Med den begrænsede andel af atlantiske lomvier (ca. 1%) i fangsterne er det rimeligt at antage, at undersøgelser af lomviefangsten i Vestgrønland, hvori der ikke foretages en artsbestemmelse, alene gælder for polarlomvien.

3.4 Kommerciel indhandling af lomvier i Syd- og Vestgrønland i vinteren 1995/96
Den samlede indhandlingskvote i vinteren 1995/96 var på 25.000 lomvier. I både Maniitsoq og Paamiut kommuner blev den tildelte kvote udnyttet fuldt ud, mens kun 75% af kvoten i Sydgrønland blev udnyttet (tabel 4).

Halvdelen af alle lomvierne blev indhandlet før nytår, idet der dog blev indhandlet under 10% af kvoterne før december. I Maniitsoq blev 80% af kvoten dog først indhandlet efter nytår. Indhandlingen skulle ophøre 15. januar 1996 fordi det tidligere var vist, at andelen af voksne lomvier i fangsten stiger betydeligt omkring nytår i bl.a. Maniitsoq kommune (Falk & Durinck, 1992).

Årsagen til at der blev indhandlet få lomvier i starten af indhandlingsperioden kendes ikke, men lokale is- og andre vejrforhold samt praktiske forhold i forbindelse med etableringen af indhandlingen i bygderne kan være mulige forklaringer.

Tabel 4:

Antal indhandlede lomvier i Syd- og Vestgrønland i vinteren 1995/96

Kommune	Antal indhandlede lomvier i vinteren 1995/96				Tildelt kvote
	November	December	Januar	Total	
Nanortalik	15	2065	5212	7292	13500
Qaqortoq	1409	1239	125	2773	
Paamiut	0	5146	0	5146	5000
Maniitsoq	127	1206	5219	6552	6500
Total	1551	9510	10556	21763	25000

Kilde: Royal Greenland og Arsuk Fishing Aps.

3.5 Aldersfordelingen i lomviefangsten i Syd- og Vestgrønland i vinteren 1995/96
 Resultaterne (tabel 5) viser, at langt den overvejende del (mindst 89%) af lomvierne som blev fanget i Sydgrønland var ungfugle under 1 år gamle, hvilket er overensstemmende med resultaterne fra vinteren 1988/89, hvor ungfuglene udgjorde mindst 91% (Falk & Durinck, 1992). Resultatet fra Maniitsoq viser, at ca. 70% af lomvierne i januar 1996 var ungfugle. Dette er noget højere end i januar 1989 hvor der blev fundet ca. 40% ungfugle, omend prøvestørrelsen dog kun var 11 fugle dengang (Falk & Durinck, 1992). I november og december 1988 blev der imidlertid fundet mellem 60 og 80% ungfugle (146 fugle undersøgt) i fangsterne i Maniitsoq (Falk & Durinck, 1992).

Tabel 5:

Antal aldersbestemte polarlomvier og andelen af unge lomvier (under 1 år gamle) i vinteren 1995/96

Kommune	Antal aldersbestemte lomvier og andelen af ungfugle					
	November		December		Januar	
	antal	% unge	antal	% unge	antal	% unge
Nanortalik			602	92,4	503	89,5
Qaqortoq	334	99,1	385	97,7		
Paamiut			450	93,1		
Maniitsoq					1.149	70,8

Aldersfordelingen af indhandlede lomvier er ikke undersøgt i alle måneder hvor der forekom indhandling i de enkelte områder. Bl.a. blev der ikke fremsendt materiale fra Maniitsoq kommune fra november og december. Selvom aldersfordelingen ikke blev undersøgt i Maniitsoq i november og december, er det dog sandsynligt, at andelen af unge lomvier var højere i disse måneder end i januar, idet andelen af unge lomvier i fangsterne generelt falder i løbet af jagtsæsonen (Falk & Durinck, 1992; Frich, 1997b), ligesom resultaterne fra Atammik viste, at andelen af ungfugle faldt fra ca. 86% i uge 1 til ca. 65% i uge 3 i 1996 (se bilag).

Det må derfor også konstateres, at lomviefangsterne i Maniitsoq i 1995/95 ikke belastede bestandene så meget som forventet. Årsagen til den relativt lave andel af voksne lomvier i fangsterne i Maniitsoq kommune i vinteren 1995/96 set i forhold til vinteren 1988/89 er ukendt, og tilfældige udsving fra år til år kan ikke udelukkes, selvom den lille prøvestørrelse i januar 1989 alene kan være forklaringen. Forklaringen kan dog være, at stigningen i andelen af voksne lomvier i fangsterne i Maniitsoq kommune forekom senere i vinteren 1995/96 set i forhold til 1988/89. En undersøgelse af aldersfordelingen i Nuuk i vinteren 1995/96 viste dog det modsatte resultat, idet stigningen dér forekom 1 måned tidligere, set i forhold til undersøgelsen i vinteren 1988/89 (Frich, 1997b).

Aldersfordelingen i den kommercielle lomviefangst i Sydgrønland var generelt mere optimal end i vinterfangsterne i Nuuk i 1995/96, idet ungfuglene i gennemsnit udgjorde ca. 90% af fangsterne fra Paamiut og sydpå i Vestgrønland, set i forhold til ca. 45% i Nuuk i samme periode (Frich, 1997b). Aldersfordelingen i fangsterne i Maniitsoq kommune i januar måned 1996 var ligeledes mere optimal end i fangsterne i Nuuk, idet ca. 70% var ungfugle i Maniitsoq set i forhold til ca. 35% i januar i Nuuk (Frich, 1997b).

3.6 Effekten af den kommercielle lomviefangst i vinteren 1995/96

Effekten af lomviefangsten på bestandene er bl.a. en funktion af hvor mange lomvier der fanges og aldersfordelingen i fangsten, idet det anses for mest hensigtsmæssigt at der fanges unge fugle fremfor voksne potentielle ynglefugle (Kampp et al., 1990). Beregnet på baggrund af antal fangede lomvier (se tabel 4) og aldersfordelingen i fangsterne (se tabel 5) blev der i alt fanget 3.406 voksne (over 1 år gamle) lomvier og 18.267 unge (under 1 år gamle) lomvier. Det svarer til, at 15,7% af de indhandlede lomvier var voksne (tabel 6).

Tabel 6:

Voksne lomvier i den kommercielle lomviefangst i 1995/96

Kommune	Antal kommercielt indhandlede voksne lomvier ¹			
	November	December	Januar	Område total
Nanortalik	(1)	157	547	705
Qaqortoq	13	28	(3)	44
Paamiut	0	355	0	355
Maniitsoq	(37)	(352)	1913	2302
Total	51	892	2463	3406

¹ Bemærkning: tallene i parentes er gæt, idet der ikke er foretaget aldersbestemmelse af lomvier i den pågældende måned i det pågældende område.

Over 70% af de voksne lomvier blev fanget i januar, og da langt de fleste i bygderne i Maniitsoq kommune. Selvom der næsten blev fanget det samme antal lomvier i henholdsvis Nanortalik og Maniitsoq i januar (se tabel 4) ramte fangsterne i Maniitsoq imidlertid mere end 3 gange så mange af de voksne potentielle ynglefugle, set i forhold til fangsterne i Nanortalik (tabel 6). Det betyder, at lomviefangsten i Sydgrønland generelt kan betragtes som mindre skadelig for bestandene end fangsterne i resten af Vestgrønland om vinteren, idet alderssammensætningen i fangsterne i såvel Maniitsoq som Nuuk er mindre gunstig (Frich, 1997b).

Selvom den overvejende del af den kommercielle lomviefangst rammer den del af bestanden som bedst tåler en jagtlig udnyttelse (ungfuglene), skal indhandlingen dog ud fra en isoleret betragtning anses for at være en ekstra belastning af ressourcen, idet en foreløbig undersøgelse også antyder, at der i gennemsnit skydes flere lomvier pr. indbygger i de bygder hvor der forekommer indhandling, set i forhold til bygder uden indhandling (Frich, 1997a).

3.7 Sammenfatning

Den samlede vurdering er, at såvel den geografiske som den årstidsmæssige fordeling af indhandlingen er hensigtsmæssig ud fra et ønske om at udnytte lomviebestandene optimalt (fangst af ungfugle), omend indhandlingen dog skal betragtes som en ekstra belastning af ressourcen. Det vurderes samtidig, at den kommercielle indhandling fortsat bør lægges i Sydgrønland, idet fangsterne dér overvejende indeholder ungfugle, og bestandene som udnyttes dér (Kampp, 1988), menes at være nogenlunde stabile (Isaksen & Bakken, 1995).

Såfremt der gives tilladelse til kommerciel indhandling i andre dele af Sydvestgrønland bør indhandlingen foregå så tidligt som muligt i vinterjagtsæsonen, idet andelen af voksne lomvier i fangsterne stiger (i hvert fald lokalt) i løbet af vinterjagtsæsonen (Falk & Durinck, 1992; Frich, 1997b). Indhandling i Diskobugten og længere mod nord i Vestgrønland, samt i Østgrønland, kan ikke anbefales, idet voksne lomvier menes at udgøre langt den største andel af fangsterne. Bl.a. menes indhandling i det sydlige Upernavik i perioden 1965-75 at have været en medvirkende årsag til ynglebestandenes tilbagegang i området (Kampp et al., 1994).

Den kommercielle indhandling anvendes ikke som et aktivt forvaltningsredskab i dag. Det vurderes imidlertid, at der potentielt er mulighed for fremover at anvende de kommercielt indhandlede lomvier i forvaltningsøjemed for der igennem at opnå en mere optimal udnyttelse af den samlede lomvie-ressource, idet det kan anbefales:

- at kommercielt indhandlede lomvier fra Sydgrønland helt eller delvist øremærkes til fordeling (salg) i områder hvor de lokale bestande dårligere tåler en jagtlig udnyttelse.
- at der samtidig etableres et nært samarbejde med forskere og forvaltere i Norge, idet den overvejende del af fangsterne i Sydgrønland menes at være lomvier fra de norske bestande.
- at den kommercielle indhandling fremover løbende registreres pr. måned i de enkelte områder og alderssammensætningen i fangsterne undersøges regelmæssigt hvert 3-5 år.

Litteraturliste

- Boertmann, D., A. Mosbech, K. Falk & K. Kampp, 1996: Seabird colonies in western Greenland, (60° - 79°30'N. lat.) National Environmental Research Institute, Denmark. 148pp. - NERI Technical Report No. 170..
- Cramp, S., 1985: The Birds of the Western Palearctic, Vol. IV.
- Elliot R.D. & A.J. Gaston, 1986: The age structure of the Newfoundland Thick-billed Murre harvest. - Poster at the 19th International ornithological Congress, Ottawa, 1986.
- Falk, K. & J. Durinck, 1990: Lomviefangsten i Vestgrønland 1988-89. Teknisk rapport nr. 15, marts 1990. Grønlands Hjemmestyre, Miljø- og Naturforvaltning.
- Falk, K. & J. Durinck, 1992: Thick-billed Murre hunting in West Greenland, 1988-89. Arctic, Vol. 45, No. 2: 167-178.
- Falk, K., K. Kampp & A.S. Frich, in prep.: Polarlomvien i Østgrønland, 1995. Uopbl. rapport.
- Frich, A.S., 1997a: Lomviefangst i Grønland 1993. Teknisk rapport nr. 2. Grønlands Naturinstitut, Februar 1997: 36 pp.
- Frich, A.S., 1997b: Lomviefangst i Nuuk vinteren 1995/96. Teknisk rapport nr. 4. Grønlands Naturinstitut, Februar 1997: 15 pp.
- Isaksen, K. & V. Bakken, 1995: Breeding Populations of Seabirds in Svalbard, in Isaksen, K. & V. Bakken (eds.): Seabird Populations in the Northern Barents Sea - source data for the impact assessment of the effects of oil drilling activity. Norsk Polarinstitut, Oslo, Medd. nr. 135: 11-36.
- Kampp, K., 1988: Migration and winter ranges of Brünnich's Guillemots *Uria lomvia* breeding or occurring in Greenland. Dansk Orn. Foren. Tidsskr. 82: 117-130.
- Kampp, K., K. Falk & H. Meltofte, 1990: Lomvien i Grønland: Status 1990. Resultater af undersøgelser i årene 1983-89, med forslag til forvaltning af Grønlands lomviebestande. Zoologisk Museum, København.
- Kampp, K., D.N. Nettleship and P.G.H. Evans 1994. Thick-billed Murres of Greenland: status and prospects. In: Nettleship D.N., J. Burger and M. Gochfield, eds. Seabirds on Islands. Threats, case studies and action plans. Cambridge: BirdLife International. BirdLife Conservation Series, No. 1: 133-154.

Bilag

Rådata - aldersbestemte polarlomvier fra den kommercielle indhandling i Vestgrønland i vinteren 1995/96.

Kommune	Yderdistrikt eller bygd	Antal aldersbestemte lomvier pr. uge (procent ungfugle under 1 år gamle i parentes)										
		Ugenummer 1995/96										
		45	46	47	48	49	50	51	52	1	2	3
Maniitsoq	Atammik									187 (86,1)	398 (63,3)	261 (65,9)
	Napasooq										303 (75,2)	
Paamiut	Arsuk					201 (95,5)	159 (90,6)	90 (92,2)				
Qaqortoq	Qassimiut	27 (100)	137 (98,5)	70 (100)		30 (96,7)	217 (96,8)	138 (99,3)				
	Eqaalugaarsuit		25 (96,0)	65 (98,5)	10 (100)							
Nanortalik	Alluitsup Paa						93 (95,7)					
	Nanortalik							259 (91,1)	250 (92,4)	253 (90,1)	250 (88,8)	

